

Vzpurného mladíka už tenkrát lákal více politický život než školní moudrosti, a tak není divu, že roku 1897 založil první vlastní časopis *Nový kult*, který se stal nejvýznamnější teoretickou, politickou a kulturní revue českého anarchismu.

Neumann a Omladina - Když byl Neumann roku 1894 odsouzen v procesu s Omladinou k 14 měsícům vězení za velezradu a aktivity směřující k rozbití monarchie, sám si zvolil na Borech v Plzni samovazbu. Zde se zrodila jeho první sbírka s ironickým titulem *Nemesis honorum custos* (Spravedlnost, ochránkyně dobrých). V cele se také básník seznámil s dekadentní Moderní revue, která ho svou inklinací k individualismu a zejména svým básnickým jazykem symbolistů zaujala. Neumann po odpykání trestu zdědil po tetičkách olšanskou vilu, a tak se zde scházeli nejen k diskusím, ale i k bouřlivým oslavám všichni spisovatelé, jež pojily myšlenky anarchismu (Gellner, Toman, Šrámek, Majerová aj.).

Roku 1905 se Neumann přestěhoval na Moravu, a to nejprve do Brna, aby odsud byl jako nebezpečný buřič vykázán. Zakotvil v blízkých Bílovicích nad Svitavou a až do první světové války zde prožíval požehnaná tvůrčí léta. Krásná příroda vyléčila Neumanna z anarchismu a díky opojení přírodou a z vědomí její moudrosti vznikla jedna z nejkrásnějších sbírek české přírodní lyriky *Kniha lesů, vod a strání* (1914).

Neumannovo literární dílo na přelomu století

sbírky - *Jsem apoštol nového žití* (1896), *Apostrofy hrdé a vášnivé* (1896), *Satanova sláva mezi námi* (1897) a *Sen o zástupu zoufalých* (1903). V těchto sbírkách vycházejí verše ze symbolismu, je v nich hodně dekadentních nálad, ale také projevy satanismu, kultu zla a revolty.

3. Česká dekadence

Celkový obraz poezie na konci 19. století by nebyl úplný, kdybychom si nepředstavili básníky kolem časopisu *Moderní revue*, tedy periodika dekadentně orientovaných spisovatelů (tito autoři nepodepsali manifest *České moderny*).

Arnošt PROCHÁZKA (1869 - 1925)

Literární kritik, představitel krajního individualismu v umění, jenž se ostře stavěl proti společenské služebnosti české literatury a obhajoval především umění samoučelné, aristokratické. Žil samotářským, staromládeneckým životem v malém pražském bytě, jenž byl doslova napěchován knihami a obrazy. Jeho nepopiratelný význam spočívá v tom, že spolu s Jiřím Karáskem založil časopisecký orgán českých dekadentů *Moderní revue* (1894), jenž řídil přes 30 let až do své smrti.

Moderní revue (1894 - 1925) - za Procházkovu redigování se plně postavila do služeb symbolistické tvorby. Svým odporem k uměleckým konvencím a svým protiměšťáckým postojem k sobě připoutávala v začátcích mnoho básníků přelomu století. Procházka i Karásek byli ve svých hodnoceních velice subjektivní, mnohdy dogmatictí. Jinak také řečeno, oba v *Moderní revue* nadšeně vítali texty dekadentní, symbolistické či novoromantické, ale díla, která neodpovídala jejich vkusu, byla striktně odmítnuta. V každém ohledu byla ale *Moderní revue* umělecky kvalitním a přínosným periodikem a není jistě náhoda, že na sklonku 20. století byl v souvislosti s *Moderní revue* zaregistrován opětovný zájem.

Prostibolo duše (1895) - jediná Procházkovina kniha poezie, kuriózní sbírka zhnusené erotiky.

Jiří KARÁSEK ze Lvovic (1871 - 1951)

Kritik a spisovatel, typický představitel české dekadence. Autor sbírek *Sodoma* (1895), *Sexus necans* (1897) nebo románu *Gotická duše* (1900). Pro Karásku jsou příznačné motivy odporu k životu, kultu smrti, chorobných vášní či sexuálního znechucení.

Karel HLAVÁČEK (1874 - 1898)

Dekadentní autor, ale současně vynikající výtvarný umělec, jenž předčasně zesnul na tuberkulózu. Hlaváček je znám především jako autor náladových, melancholicky teskných a zádumčivých veršů, jež se vyznačují dokonalou zvukovou kvalitou.

literární a výtvarné dílo

Od roku 1895 začal spolupracovat s *Moderní revue*, kde nejen publikoval svou dekadentní a symbolistickou lyriku, ale současně zde vycházela celá řada jeho kreseb, portrétů, exlibris a ornamentací. Svými ilustracemi doprovodil Hlaváček rovněž knihy O. Březiny, A. Sovy či J. Karásky.

Pozdě k ránu (1896) - sbírka plná chorobných nálad a smutku „konce století“. Autor zde vytvořil poezii výjimečných, nevšedních pocitů a představ, jemných nálad, nočních neurčitých a pohádkových krajín bez pevných kontur, nezřetelných a zamížených náladových přírodních scénérií. Hlaváčkův básnický svět je opravdu nedefinovaný, neurčitý, obrysy i předměty se v něm rozplývají, barvy přecházejí v odstíny. Virtuózní dokonalost veršů, jejich zvuková stránka a výrazné rýmy vytvářejí nebývalou hudebnost Hlaváčkovy poezie.

Svou violu jsem naladil co možno nejhlouběji

Svou violu jsem naladil co možno nejhlouběji
a tichý doprovod k ní pozdě za večera pěji.

Hráč náruživý zádumčivých, sešeřelých nálad,
chei míti divné kouzlo starých, ironických balad.

A na zděděnou violu svou těm jen, těm jen hraji,
již k ránu v nocích nejistých do dálek naslouchají...

Mé melodie chtějí míti smutek všeho toho,
co rostlo, vykvetlo a zrálo marně, pro nikoho.

.....
Mé tenké prsty po strunách vždy nervózně se chvějí,
když tichý doprovod svůj pozdě za večera pěji...

Svou violu jsem naladil co možno nejhlouběji.
(začátek a konec básně)